

Jean Giono
Muž, který sázel
stromy

Jean Giono
Muž, který sázel
stromy

Vyšehrad
2009

Z FRANCOUZSKÉHO ORIGINÁLU
L' HOMME QUI PLANTAIT DES ARBRES
PŘELOŽILA ZDEŇKA STAVINHOVÁ

© Editions Gallimard, 1980
Translation © doc. PhDr. Zdeňka Stavinohová, 1997
Illustrations © Helena Konstantinová, 1997
ISBN 978-80-7021-999-7

Mají-li se v povaze člověka projevit skutečně výjimečné vlastnosti, musíme mít štěstí dlouhá léta pozorovat, co ten člověk dělá. Není-li v jeho práci ani stopa po sobectví, je-li myšlenka, řídící jeho činnost, bezpříkladně ušlechtilá a je naprosto jasné, že nejen nehledal nikde odměnu, ale dokonce zanechal ve světě i viditelné stopy, ocitáme se – bez nebezpečí, že se zmýlíme – před člověkem výjimečného charakteru.

Asi před čtyřiceti lety jsem se vydal pěšky na dlouhé putování po kopcích, turistům zcela neznámých, ve starobylém alpském kraji, který zasahuje až do Provence.

Na jihovýchodě a na jihu, mezi Sisteronem a Mirabeau, lemuje kraj řeka Durance. Na severu ho pak lemuje horní tok řeky Drômy, od jejího pramene až po městečko Die. Na západě jsou to roviny hrabství venaissinského a výběžky hor Ventoux. Území zabírá celou část kraje Nízkých Alp, jižní část řeky Drômy a malý uzavřený úsek Vaucluse. Tehdy jsem pod-

nikl dlouhé putování v tamějších pustínách, holých a jednotvárných stepích, ve výšce asi 1 200 až 1 900 metrů. Rostla tam jen divoce levandule.

Procházel jsem tím krajem, kde je nejširší, a po třech dnech putování jsem se dostal do neuvěřitelně bezútěšných končin. Utábořil jsem se vedle rozvalin opuštěné vesnice. Vody jsem se nenapil už od minulého dne a potřeboval jsem ji objevit. Polozbořené domy byly natěsnané jako staré vosí hnízdo. To mě přivedlo na myšlenku, že tu kdysi jistě byla studánka nebo studna. Byla tam skutečně studánka, ale vyschlá. Pět nebo šest domů beze střech ničil vítr a déšť. Zvonice kapličky se zřítily. Všechno stálo v řadě stejně jako ve vesnicích, kde je život, tady však všechno zmizelo.

Byl horký červnový den a slunce hřálo. Ale zde, v končinách vysoko položených a bez jakéhokoliv přístřeší, fičel vítr nesnesitelně prudce. Mručel mezi zdmi domů jako šelma, kterou vyrušili, když se krmila.

Musel jsem jít dál. Šel jsem už pět hodin a ještě jsem nenašel vodu. A nic nedávalo naději, že ji najdu. Všechno bylo vyprahlé a všude rostly jen drsné traviny.

Najednou se mi zdálo, že v dálce vidím stát malou postavu. Myslel jsem, že je to kmen osamocenému stromu. Jen tak nazdařbůh jsem tam zamířil. Byl to pastýř. Asi třicet ovcí leželo kolem něho na rozpálené půdě a odpočívalo.

Dal mi napít vody. Po chvíli mě zavedl do ovčína v zákrutu náhorní roviny. Tu znamenitou vodu čerpal z velice hlubo-

kého přirozeného zdroje. Nad ním postavil jednoduchý rumpál.

Pastýř mluvil velmi málo. U osaměle žijících lidí to bývá obvyklé. Ale bylo vidět, že je sebejistý, plný důvěry. V takovém kraji, postrádajícím naprosto všechno, to bylo zvláštní. Nebydlel v nějaké chatrči, ale v opravdovém kamenném domě. Bylo dobře vidět, jak vlastníma rukama dům opravil. Když sem přišel, byl dům jen zřícenina. Nyní měl zase důkladnou střechu a voda jí nikde neprotékala. Když ji vítr bičoval, bil do tašek na střeše jako mořské vlny bijí v bouři do břehů.

Domácnost měl v pořádku, nádobí bylo umyté, podlaha zametená, puška vyčištěná a na ohni se vařila voda. V té chvíli jsem si všiml, že je pastýř čerstvě

ohlen. Všechny knoflíky měl pevně přišité. Šaty měl tak pečlivě vyspravené, že správký nebylo vidět.

Rozděлил se se mnou o polévku. Ale když jsem mu potom nabídl pytlík s tabákem, řekl mi, že nekouří. Jeho pes byl stejně mlčenlivý jako on. Byl přátelský, ale nijak neloudil o mou přízeň.

Hned jsme se dohodli, že tam přenocuji. Do nejbližší vesnice bylo víc než půldruhého dne chůze. A mimoto jsem znal velice dobře ráz osamocených vesnic ve zdejším kraji. Čtyři nebo pět je jich roztroušeno na úbočích kopců, jedna daleko od druhé, obklopeny světlým dubovým mlázím. A jsou až na konci sjízdných cest.

Bydlí tam dřevorubci a pálí dřevěné uhlí. Život je tam těžký. Rodiny žijí natěs-

nané jedna k druhé. Podnebí je neobvyčejně drsné, v létě i v zimě. Ta odloučenost obyvatele vydražďuje k sobectví. Nerozumná ctižádost se vybičovává v neustálou touhu uniknout odtud.

Muži jezdí do města s náklady uhlí a potom se zase vracejí. Neustálé střídání naděje a zklamání ničí i ty nejspolehlivější vlastnosti. Ženy jsou plné záští. Konkuruje se ve všem. Stejně tak v prodeji uhlí jako v získání místa v lavici v kostele. Navzájem se překonávají v ctnostech, ale soupeří i v neřestech. Všude se neustále potýká ctnost a neřest. A také vítr nepřestává dráždit nervy. Dochází přímo k epidemiím sebevražd a mnoho je i případů šílenství, téměř vždycky končících vraždou.

Pastýř nekouřil, ale šel pro pytlík a vysypal na stůl spoustu žaludů. Kouřil

jsem dýmku a nabídl jsem se, že mu budu pomáhat. Odpověděl, že to je jeho záležitost. A skutečně: když jsem viděl, jak pečlivě to dělá, nenaléhal jsem. To byl náš celý rozhovor. Když dal stranou hromadu dobrých a dost velkých žaludů, odpočítal hromádky po deseti. Vyřadil ještě malé žaludy nebo ty, které byly trochu rozpuklé. Prohlížel je totiž velice důkladně. A jakmile měl před sebou sto bezvadných žaludů, nechal toho a šli jsme spát.

Společnost toho muže přinášela klid. Na druhý den jsem ho požádal, aby mi dovolil u něho celý den odpočívat. Pokládal to za samozřejmé. Přesněji řečeno měl jsem dojem, že ho nic nemůže rušit. Ten odpočinek nebyl pro mne nijak nezbytný, ale byl jsem plný zvědavosti a chtěl jsem

se toho dozvědět víc. Pastýř vypustil stádo a zavedl je na pastvu. Než odešel, namočil do vody ve vědru pytlík s pečlivě vybranými a odpočítanými žaludy.

Všiml jsem si, že místo hole nesl železnou, jako palec silnou tyč, asi půldruhého metru dlouhou. Předstíral jsem, že se procházím, abych si odpočal, a šel jsem rovnoběžně s jeho cestou. Pastva ovcí byla dole v úžlabině. Malé stádo pastýř přenechal dohledu psa a šel vzhůru k místu, kde jsem stál. Obával jsem se, že mi přichází vytknout, že jsem vtíravý. Ale vůbec ne. Vedla tudy jeho cesta a vyzval mě, abych ho doprovodil, pokud nemám nic lepšího na práci. Vystoupil ještě dvě stě metrů na kopec.

Když přišel na místo, které si předem vybral, zarazil železnou tyč do země.

Udělal tak vždycky dolík, vložil do něj žalud a potom zahrnul důlek hlínou. Sázel duby. Zeptal jsem se ho, jestli mu ten pozemek patří. Řekl, že ne. Ptal jsem se, zda ví, komu patří. Ale nevěděl. Předpokládal, že je to obecní pozemek nebo že možná patří lidem, kteří o něj nestojí. Nestaral se o to, aby poznal majitele. Pečlivě vysázel svých sto žaludů.

Po obědě začal zase třídit žaludy. Asi jsem se tázal dost naléhavě, protože mi odpověděl. Už tři roky sázel stromy v téhle samotě. Vysázel jich sto tisíc. Dvacet tisíc se jich ujalo. Počítal s tím, že z těch dvaceti tisíc jich ještě polovinu ztratí. Postarají se o to hlodavci nebo se stane něco, co v záměrech Prozřetelnosti není možné předvídat. Zbývalo tedy deset tisíc

dubů a ty porostou na místě, kde dřív nebylo vůbec nic.

V tu chvíli mě napadlo, kolik je tomu muži asi let. Zřejmě mu bylo přes padesát. Pětapadesát, řekl mi. Jmenoval se Elzéard Bouffier. Měl kdysi v rovině statek. Tam prožil svůj život.

Ztratil jediného syna a potom i ženu. Uchýlil se do samoty, kde ho těšilo žít v klidu, s ovceři a se psem. Usoudil, že kraj hyne, poněvadž je tam málo stromů. A protože nemá nějakou důležitou práci, rozhodl se, dodal ještě, že tu situaci napraví.

A poněvadž i já, ačkoliv jsem byl mladý, jsem v té době žil osaměle, dovedl jsem osamělé lidi chápat a navázat s nimi spojení. Přesto jsem však udělal chybu. Právě mé mládí mě vedlo k tomu, abych

si podle sebe představoval budoucnost i jakési hledání štěstí. Řekl jsem mu, že za třicet let těch deset tisíc stromů, to bude krása. Odpověděl velice prostě, že kdyby mu Bůh dopřál žít ještě třicet let, vysázel by spoustu dalších dubů a těch deset tisíc stromů by byla jen kapka v moři.

Ostatně už se zabýval rozmnožováním buků a blízko domu měl školku, která vznikla ze zasazených bukvic. Stromky chráněné před ovceci drátěným pletivem vyrůstaly v plné kráse. Řekl mi, že pomýšlí zasadit břízy v místech, kde se několik metrů pod povrchem země skrývá trochu vlhkosti. Na druhý den jsme se rozloučili.

V dalším roce vypukla první světová válka a pět let jsem byl na vojně. Voják u pěchoty může jen stěží myslet na stromy.

Jean Giono
Muž, který sázel
stromy

Z francouzského originálu L' homme qui plantait des arbres, vydaného nakladatelstvím Gallimard v Paříži roku 1995, přeložila Zdeňka Stavinohová. Ilustrovala, obálku a grafickou úpravu navrhla Helena Konstantinová. Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o., roku 2009 jako svou 888. publikaci. Vydání čtvrté. Stran 56. Odpovědná redaktorka Vlasta Hesounová.

Vytiskla tiskárna Finidr, s. r. o.

Doporučená cena 168,- Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7021-999-7